

Isparta'nın 1950-1980 Arası Sağlık Yapıları

Gizem GÜVLÜ ERHAN¹, Sıdıka ÇETİN²

¹ Doktora Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık, Planlama ve Tasarım ABD, gizemguvlu07@gmail.com ORCID iD: 0000-0002-2882-1818

² Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, scetin71@gmail.com ORCID iD: 0000-0003-3307-0905

ÖZ

Cumhuriyetin geliştirdiği en önemli sosyal hizmetlerden biri 'Halk Sağlığı' hizmetleridir. Isparta ilinde özellikle cumhuriyetin ilanından sonra sağlık alanına yapılan yatırım ve sağlık kuruluşlarına verilen önem artmıştır. 1950 sonrası modernizm akımının Anadolu kentlerine yansımalarını en net şekilde görebildiğimiz mimarlık ürünleri de bu döneme tekabül etmektedir. Özellikle kamu yapıları, sağlık yapıları gibi daha büyük ölçekli yapı grupları kentlerin kültürel kodlarını taşıyan önemli miras öğeleridir. Isparta ili bağlamında bakıldığında Hükümet Konağı, Gar Binası gibi cumhuriyet dönemi eserlerinin yanında Isparta'nın ilk büyük kapasiteli hastanesi sayılabilecek olan 1954 yapım tarihli Isparta Devlet Hastanesi (Taş Bina), aynı imar adasına inşa edilmiş olan sağlık yapıları ve yakın dönem yapım tarihli Isparta Doğum ve Çocuk Bakımevi de bu nitelikteki mimari ürünlerdir. Taş Bina ile aynı imar adasına farklı dönemlerde eklenen yapı grupları kendi dönemsel özelliklerini yansıtan çağdaş dönem sağlık yapılarının 2017 yılında depreme karşı dayanıksız olması dolayısıyla yıkım kararı alınarak (taş bina hariç) yıkımı gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, ait olduğu döneme dair izler taşıyan, yaklaşık 40 yıl Isparta halkına hizmet ederek kentsel bellekte önemli bir yer edinmiş bu yapıların incelenerek literature kazandırılması amaçlanmıştır. Yıkımı gerçekleştirilmiş olan Isparta Devlet Hastanesi (yeni yapılar) ve henüz ayakta olan Isparta Doğum ve Çocuk Bakımevi'nin envanterlerinin oluşturularak kayıt altına alınması, kent belleğinde yer edinmiş önemli çağdaş dönem mimarlık öğelerinin gelecek çalışmalara kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Isparta, Sağlık Yapıları, Isparta Devlet Hastanesi, Çağdaş Yapılar, Modernizm

Health Structures of Isparta Between 1950-1980

ABSTRACT

One of the most important social services developed by the Republic is 'Public Health' services. In the province of Isparta, especially after the proclamation of the republic, the investment made in the field of health and the importance given to health institutions increased. Architectural products, in which we can clearly see the reflections of the post-1950 modernism movement on Anatolian cities, also correspond to this period. In particular, larger scale building groups such as public buildings and health facilities are important heritage elements that carry the cultural codes of cities. In the context of Isparta province, besides the republican works such as the Government Office and the Station Building, Isparta State Hospital (Stone Building) built in 1954, which can be considered Isparta's first large-capacity hospital, health buildings built on the same zoning island, and Isparta Birth and Rehabilitation Center with the recent construction date. Children's Nursing Home are architectural products of this nature. Contemporary health buildings, which were added to the same zoning island with the Stone Building in different periods, reflecting their periodic characteristics, were demolished in 2017 due to the fact that they were not resistant to earthquakes (except for the stone building). In this study, it is aimed to examine these structures, which have traces of the period they belong to, and which have an important place in the urban memory by serving the people of Isparta for about 40 years, to gain literature. It is thought that the inventories of the demolished Isparta State Hospital (new buildings) and the still standing Isparta Maternity and Child Nursing Home are created and recorded, and important contemporary architectural elements that have a place in the city's memory will be a source for future studies.

Keywords: Isparta, Health Buildings, Isparta State Hospital, Contemporary Buildings, Modernism

Şekil 23. a) Isparta Doğum ve Çocuk Bakımevi, Sağlık Koleji Uydu görüntüsü, 2013 yılı

b) Isparta Doğum ve Çocuk Bakımevi, Sağlık Koleji Uydu görüntüsü, 2023 yılı

SONUÇ

Cumhuriyet öncesi dönemde sağlık kuruluşu bakımından oldukça yetersiz olan Isparta ili, özellikle 1945-1950 dönemlerinden sonra sağlık hizmetleri artırılmış yalnızca il merkezinde değil ilçe ve köylerde de sağlık ocakları ve sağlık merkezleri ile faaliyet yürütülmüştür. Çalışmada Cumhuriyet döneminin önemli yapılarından biri olan ve Isparta kenti için önemli bir kentsel kimlik ögesi niteliği taşıyan Isparta Devlet Hastanesi (Taş Bina ve sonrasında imar adasına eklenen tüm yapı grupları), Doğum ve Çocuk Bakımevi yapıları araştırma konusunu oluşturmuştur. 2017 yılında depreme dayanıksız olduğu konusunda verilen karar doğrultusunda yıkımı gerçekleştirilmiş olan 1986 tarihli Devlet Hastanesi Binası (A, B, C, D Blokları), Göğüs Hastalıkları Hastanesi ve Şevket Demirel Kalp Merkezi ait oldukları döneminin özelliklerini yansıtmaları ve uzun yıllar faaliyet gösteren yapılar olması nedeniyle Isparta kenti için önemli kültürel miras öğeleridir. Bu anlamda yapı grubu günümüze ulaşmamış olsa dahi bilimsel çalışmalara kaynaklık etmesi ve envanterlerinin oluşturulması açısından önemli yer tutmaktadır. Yalnızca 1900 öncesi değil, Isparta'nın 1950 sonrası çağdaş yapıları arasında yer alan ve modernizmin Anadolu kentlerine yansımalarını mimari dil ve kültürel kodlamaları ile bize aktaran nitelikli yapıların öncelikle korunması ardından da kent yaşamına dahil edilerek kültürel bellekteki yerlerini korumalarının sağlanması son derece önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Anonim (1968). 1967 Isparta İl Yıllığı, Ankara Yarı Açık Cezaevi Matbaası, Ankara.

Anonim (1973). 1973 Isparta İl Yıllığı, Yeni Matbaa, Isparta.

Anonim (1983). 1983 Isparta İl Yıllığı, Isparta Valiliği, Isparta.

Anonim, 1996, Isparta 1996 İl Yıllığı, Haz. Isparta Valiliği, Doğu Matbaacılık ve Ticaret Ltd. Şti., Ankara.

Anonim, 2001, Isparta 1880-1980, Haz. Isparta Valiliği, Isparta Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yayını, İstanbul.

Anonim, 2003, Isparta 2003, Haz. Isparta Valiliği, Isparta Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yayını, Ankara.

BOA., DH.MKT., 816/54, 30 Teşrin-i evvel 319, 12 Kasım 1903.

Çetin, S. (2007). Cumhuriyet Dönemi Yapılarının Korunma Sorunları: Isparta'dan Üç Örnek Yapı, Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu-1, Bildiriler Kitabı, 27-29 Eylül 2007, Ankara/Türkiye, s.147-158.

Demirci, Serpil (2009). "Tarihsel Süreçte Isparta'da Sağlık Hizmetleri", Geçmişten Günümüze Isparta, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını, s. 163-171.

Demirgil, S., 2007, Mazideki Isparta, Isparta Belediyesi Yayınları, Isparta, s.309 DEH, 2004. Preserving Our Past, Building Our Future, Adaptive Reuse. Pirion, Canberra.

Güvlü, G., Çetin, S. Fotoğraf Arşivi, 2023

Haştemoğlu H. Ş., 2021, 'Geçmişten Günümüze Isparta Eski Devlet Hastanesi (Taş Bina)', Mimarlık Bilimlerinde Araştırma ve Uygulamalar-1, Livre de Lyon, s. 175-191.

Isparta Şehri İmar Planı Raporu (1943). Ün Dergisi, Isparta Halkevi Mecmuası Sayı: 116-117, Cilt:10, s.1615-1622.

METİN, N. Y. Günümüze Ulaşmayan Bir Osmanlı Sağlık Yapısı: Isparta / Hamidabad Gureba Hastanesi. Erdem, (81), 149-174.

Tarihi, Mimarisi ve Sosyo-Kültürel Özellikleriyle Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi, Azim Matbaacılık Kağ. San. Tic. Ltd. Sti., Ankara, 2022.

URL -1 : <https://ispartaism.saglik.gov.tr/TR-2142/isparta-ilinin-saglik-tarihcesi.html>

URL-2 : <https://www.isparta.edu.tr/haber/9320/isubude-yatirimlar-hiz-kazandi>